

אונר"א חשפה פעם נוספת מנהרה, שהתוואי שלה עובר מתחת לאחד מבתי הספר שלה ברצועה

1 בנובמבר 2017

חשיפת מנהרה נוספת מתחת לבית ספר של אונר"א

- ◀ **כריסטופר גינס, דובר אונר"א, הודיע ב-28 באוקטובר 2017 הודעה, לפיה חשפה אונר"א כשבועיים קודם לכן (ב-15 באוקטובר 2017) "מה שנראה" כמנהרה שנחפרה מתחת לאחד מבתי הספר שלה ברצועת עזה.** בהודעה לא פורסם שם בית הספר בו נמצאה המנהרה. לדברי ההודעה בהתאם לנוהל נסגר בית הספר ואונר"א נקטה בכל האמצעים המיידים להבטיח את ביטחונם. רק לאחר כעשרה ימים, ב-25 באוקטובר 2017, חידש בית הספר את פעילותו. זאת לאחר שהחלל שנפער מתחת לבית הספר, בעקבות המנהרה, נאטם ולאחר שהובטחו שלומם וביטחונם של התלמידים (אתר אונר"א, 28 באוקטובר 2017)..
- ◀ **אונר"א הודיעה כי בעקבות חשיפת המנהרה היא פנתה ל"גורמים הנוגעים בדבר" ומחתה על הפרת הניטרליות של מתקני האו"ם, המעמידה בסכנה את עובדי הסוכנות ואת אלה שנהנים משירותיה.** לדברי ההודעה **הימצאותה של מנהרה מתחת למתקן של אונר"א מעמידה בסכנה את הילדים ואת צוות ההוראה** (אתר אונר"א, 28 באוקטובר 2017).
- ◀ **בדף הפייסבוק בערבית של מתאם פעולות הממשלה בשטחים, פורסם, כי המנהרה שנחשפה, מוקמה מתחת לשטחה של חטיבת הביניים לבנים של אונר"א בעיירה בית חאנון, שבצפון רצועת עזה (דף הפייסבוק בערבית של מתאם הפעולות בשטחים, 29 באוקטובר 2017).** **עבד אללטיף אלקאנוע, דובר חמאס, סירב להגיב על ההודעה ואמר, כי הגורמים המוסמכים בעזה בודקים את הנושא (סוכנות הידיעות הסינית, 29 באוקטובר 2017).**

בית הספר חטיבת ביניים לבנים של אונר"א בבית חאנון שתחתיו נחשפה המנהרה (דף הפייסבוק בערבית של מתאם הפעולות בשטחים, 29 באוקטובר 2017)

◀ **העיירה בית חאנון**, שם נחשפה ככל הנראה המנהרה, מונה כ-35,000 תושבים. היא נמצאת בצפון ברצועת עזה וממוקמת סמוך לגבול עם ישראל. בשל קרבתה לישראל היא היוותה בעבר מוקד לירי רקטות ולהערכתנו גם יעד למיקום מנהרות של ארגוני הטרור, ובעיקר חמאס.

מיקומה של בית חאנון (Google Maps)

אירוע קודם של חשיפת מנהרה ע"י אונר"א

◀ אין זו הפעם הראשונה בה מתגלה מנהרה שהתוואי שלה עובר מתחת לבית ספר של אונר"א. ב-9 ביוני 2017 דיווח דובר אונר"א על חשיפת קטע ממנהרה, **העוברת מתחת לשני בתי ספר במחנה הפליטים אלמע'אזי, שבמרכז הרצועה גם באירוע זה מיהרה חמאס להכחיש את דבר קיומה של המנהרה מתחת לבתי הספר של אונר"א והבהירה שהמדובר בהפרת מעמדם הניטרלי של מתקני האו"ם**. גורמי חמאס אף גינו את אונר"א על פרסום העניין והסערה התקשורתית שהוא חולל (אתר חמאס, 9 ביוני 2017).¹

¹ ראו פרסום מרכז המידע מ-15 ביוני 2017: אונר"א דיווחה על חשיפת מנהרה העוברת מתחת לשני בתי ספר, שהיא מפעילה ברצועה. חמאס הזדרזה להכחיש. שימוש צבאי שעושים ארגוני הטרור בבתי הספר של אונר"א הינם תופעה מוכרת, שנחשפה בעבר"

שימושים קודמים של ארגוני הטרור בעזה במתקנים אזרחיים

◀ ארגוני הטרור ברצועת עזה ובמיוחד חמאס **נוהגים לעשות שימוש צבאי נרחב במתקנים אזרחיים וביניהם במתקני אונר"א**. התופעה נחשפה **בעבר בעת מבצעי צה"ל ברצועת עזה**. השימוש כולל הסתרת אמצעי לחימה, מיקום פעילים ומפקדות במתקנים אזרחיים **כולל בתי ספר**, בתי חולים מסגדים וירי מקרבת מתקנים אזרחיים. בבסיס השימוש הצבאי במתקנים אזרחיים ובבתי ספר של אונר"א בכלל זה, עומדת ההנחה של חמאס ושאר ארגוני הטרור הינה שישראל תמנע ככל האפשר מלתקוף מתקנים אלה ובכך ניתן להגביר את סיכויי שרידותם ושרידות אמצעי הלחימה והפעילים.

סיכום והערכה

◀ **אונר"א מתנגדת עקרונית לשימוש הצבאי, שעושים חמאס וארגוני הטרור האחרים בבתי הספר שהיא מפעילה ברצועה**. אולם יכולתה של אונר"א למנוע תופעה זאת הינה מוגבלת ביותר, לנוכח עמדת הכוח שממנה נהנית חמאס ברצועה, ובשל היתרונות הרבים שרואים חמאס ושאר ארגוני הטרור בשימוש הצבאי במתקני אונר"א. לפיכך ניתן להניח כי **התופעה תימשך** למרות הצהרות חמאס בעבר על הקפדתה, כביכול, להפריד פעילותה הצבאית מפעולות אונר"א.

◀ בשלב זה לא ברור **לאיזה ארגון טרור שייכת המנהרה שנחשפה מתחת לבית הספר בבית חאנון**. להערכתנו, **המדובר בחמאס או בגה'אד האסלאמי בפלסטין**, שני הארגונים המובילים בבניית המנהרות, ובכלל זה מנהרות החדירה. מנהרות החדירה נתפסות על ידם **כאמצעי החשוב ביותר להעתקת הלחימה לשטח ישראל**, למטרות חטיפה או תקיפת יעדים ישראלים. **חסן יוסף, בכיר חמאס ביהודה ושומרון**, הבהיר בהקשר לכך, כי ישנן הצדקות לקיומה של "ההתנגדות" ברצועה, "מתחת לפני השטח או מעל הקרקע" (דניא אלטון, 29 באוקטובר 2017). **הג'האד האסלאמי בפלסטין**, שמנהרה חודרת שלו פוצצה ע"י צה"ל (30 באוקטובר) הודיע, כי **המנהרות הינן חלק ממדיניות ההרתעה שלו נגד ישראל** (אלאקצא, 30 באוקטובר 2017).

פיצוץ המנהרה החודרת של הג'האד האסלאמי בפלסטין (30 באוקטובר 2017), וחשיפת תוואי המנהרה מתחת לבית ספר של אונר"א (15 באוקטובר 2017), **ממחישים היטב את מגבלות כוחה של הרשות הפלסטינית בפיוס, שבין פתח לחמאס**. חמאס (ובהיקף נמוך יותר הג'האד האסלאמי בפלסטין) **צפויים להמשיך בבניית תשתית המנהרות**, ובכלל זה **המנהרות החודרות לישראל**. בכך **שומרת חמאס בידה את השליטה על אחד מנושאי המפתח ב"סיבוב הבא"** של העימות עם ישראל, **ומנטרלת את אבו מאזן מכל השפעה בנושא חשוב ורגיש זה**.